

Obsah

Předmluva a poděkování /13

Baroko v Čechách v pohledu historiků architektury (Richard Biegel – Jakub Bachtík) /15

Ucelené syntézy barokní architektury /15

Práce o jednotlivých obdobích architektury 17. a 18. století /17

Tato kniha a její východiska /20

„České baroko“ a jeho obraz v české historické tradici (Vít Vlnas) /23

České baroko jako moralizovaná historie /23

Svět vlášských copů a jezuitských paruk /25

Česká katastrofa: pokus o stržlivý pohled /26

Prolog. Renesační kořeny novověké architektury v Čechách /31

Město a dvůr ve druhé polovině 16. století (Vít Vlnas) /33

Panorama architektury 16. století v Čechách (Richard Biegel) /37

I. 1570–1620. Architektura rudolfinského dvora /43

Sen o harmonii v předvečer katastrofy: Umění na pražském dvoře Rudolfa II. (Vít Vlnas) /45

Saturnský lázeň /45

Rudolfínská Praha /46

Císař a jeho umělci /47

Praha a svět /50

Architektonická pluralita na rudolfinském dvoře (Richard Biegel) /53

Giovanni Maria Filippi (Jakub Bachtík – Petr Macek) /61

Císařský stavitel /61

Kostel Nejsvětější Trojice a skupina Filippioho sakrálních staveb /63

Architekt v nemilosti – závěrečná etapa Filippioho tvorby /67

Přelomové koncepce v architektuře G. M. Filippioho /68

II. 1620–1648. Architektura za třicetileté války /71

Umění v čase třicetileté války: ztráty a nálezy (Vít Vlnas) /73

Valdštejn /73

Umění na dvoře Albrechta z Valdštejna /75

Architektura na dvoře Albrechta z Valdštejna (Michaela Ličeníková) /79

Andrea Spezza /80

Giovanni Pieroni /83

Nicolo Sebregondi /84

Valdštejnský palác v Praze /88

Valdštejnovy jičínské realizace /90

Architektura v Čechách za třicetileté války mimo valdštejnský okruh

(Jakub Bachtík – Michaela Ličeníková – Petr Macek) /101

III. 1648–1695. Od Luraga k Mathejovi: formování architektonického jazyka v druhé polovině 17. století /107

Císařský Parnas Múz (Vít Vlnas) /109

Vestfálský mír a české dilema /109

- Proměny společnosti /110
- Slezské a moravské intermezzo /112
- Architekti první poválečné generace /115
 - Carlo Lurago (Richard Biegel) /115
 - Francesco Caratti (Richard Biegel) /126
 - Antonio della Porta (Petr Macek) /133
 - Giovanni Domenico Orsi (Richard Biegel) /140
- Architektonický předěl v díle Jeana Baptisty Matheye (Richard Biegel) /153
 - Ve službách arcibiskupa – architektonické inovace v Matheyově raném díle /153
 - Architekt paláců a zámků /161
 - Pozdní dílo a severočeská skupina kostelů /167
 - Kostel sv. Josefa a stavby v okruhu J. B. Matheye /170
 - Kaple na šlikovském panství a architektonické experimenty v epilogu Matheyova díla /173
 - Přelomová osobnost Jeana Baptisty Matheye /177
- Přední architektonické osobnosti sklonku 17. století /181
 - Marco Antonio Canevalle (Eva Knotková) /181
 - Pavel Ignác Bayer (Jakub Bachtík) /187
 - Giulio Broggio (Petr Macek) /197
- Autorsky neurčené stavby a regionální architektura ve 2. polovině 17. století (Petr Macek – Richard Biegel) /205

IV. 1695–1723. Období velkých témat a přelomových osobností /217

- Čechy jako součást barokní velmoci (Vit Vlnas) /219
 - Pod vládou barokních císařů /219
 - Aristokracie stará a nová /219
 - Česká aristokracie v aréně habsburského dvora /220
 - Mecenášství a sběratelství jako nástroj reprezentace /222
 - Umění ve službách doby /224
- Vídeňsky orientovaná architektura kolem roku 1700 a Giovanni Battista Alliprandi (Martin Krummholz) /227
 - Carlo Fontana /227
 - Domenico Martinelli /228
 - Johann Bernhard Fischer von Erlach /229
 - Johann Lukas von Hildebrandt /232
 - Giovanni Battista Alliprandi /236
- Radikálně dynamická skupina a Kryštof Dientzenhofer (Petr Macek – Jakub Bachtík) /249
 - Radikálně dynamická skupina a její obraz v tradici a literatuře /250
 - Kaple Zjevení Páně ve Smiřicích /251
 - Kostel sv. Josefa při klášteře pavlínů v Obořišti /255
 - Kostel sv. Kláry při konventu klarisek v Chebu /257
 - Kostel sv. Mikuláše při jezuitském profesním domě na Malé Straně /259
 - Kostel sv. Markýty při benediktinském klášteře na Břevnově /265
 - Kostel Nanebevzetí Panny Marie při klášteře pavlánů v Nové Pace /268
 - Kryštof Dientzenhofer /270
 - Kryštof Dientzenhofer a dynamická skupina /279
 - Umělecký epilog Kryštofa Dientzenhofera /281
- Architektonické experimenty Jana Blažeje Santiniho-Aichela (Petr Macek) /289
 - Život Jana Blažeje Santiniho /290
 - Panenské Břežany a klasifikace Santiniho tvorby /290
 - Santiniho historizující architektura /292
 - Moderní linie Santiniho tvorby /301
 - Santiniho architektura symbolů /319
 - Barokní génius Jan Blažej Santini /327
- František Maxmilián Kaňka a architektura barokního minimalismu (Petr Macek) /331
 - Barokní kavalír František Maxmilián Kaňka /331
 - Zámecké kompozice Františka Maxmiliána Kaňky /333
 - Hřebčín, univerzita a typologická bohatost Kaňkovy tvorby /339
 - Kaňkova sakrální tvorba /341

- Architektura sousoší a oltářů /346
- František Maximilián Kaňka, barokní minimalismus a jeho recepcce v českých dějinách umění /348
- Další výrazné osobnosti architektury první třetiny 18. století /353
 - Tomáš Haffenecker (Daniela Štěrbová) /353
 - Oktavián Broggio (Petr Macek) /364
 - Jakub Auguston (Jan Holeček) /376
 - Filip Spannbrucker (Lucie Rychnová) /387
 - Pietro Paolo Columbani (Petr Macek) /390
- Regionální stavitelé 1. třetiny 18. století (Petr Macek) /397

V. 1723–1751. Architektonická syntéza v díle Kiliána Ignáce Dientzenhofera /411

- Nejistá léta barokní velmoci (Vít Vlnas) /413
 - Zápas o pragmatickou sankci /413
 - Lesk a bída tajné diplomacie /413
 - Od války kabinetů k válce skutečné /415
 - Karel VI. a baroko v Čechách /416
- Mnohovárná architektura Kiliána Ignáce Dientzenhofera (Richard Biegel – Petr Macek) /419
 - Aedilis Noster Kilián Ignác Dientzenhofer /419
 - K dělení a systematizaci díla Kiliána Ignáce Dientzenhofera /420
 - Počátky Dientzenhoferovy tvorby /421
 - Vrcholná sakrální tvorba 30. let 18. století /429
 - Konventy, prelatury a profánní realizace z druhého období /455
 - Proměna nálady a architektonické invence třetího období /462
 - Architektonická syntéza v díle Kiliána Ignáce Dientzenhofera /467
- Architektoničti současníci Kiliána Ignáce Dientzenhofera /473
 - Václav Špaček (Petr Macek) /473
 - František Ignác Preč (Richard Biegel) /482
- Regionální stavitelé v generaci Kiliána Ignáce Dientzenhofera (Jakub Bachtík) /487

VI. 1751–1790. Mezi barokem a klasicismem: éra architektonické plurality /499

- Tereziánské Čechy a epilog barokního věku (Vít Vlnas) /501
 - Nostalgie po „zlatém věku“ /501
 - Čas reformem a válek /501
 - Kartografické intermezzo /503
 - Tereziánský epilog /505
- Posel výrazových proměn Anselmo Lurago (Richard Biegel) /507
- Importy v české architektuře 2. pol. 18. století (Richard Biegel) /517
 - Nicolò Pacassi a přestavba Pražského hradu /517
 - Stephan Dieudonné a francouzské inspirace v zámecké architektuře /520
 - Sakrální stavby Andrey Altomonteho /524
 - Ohlasy importů v domácí architektuře /525
- Architektonická generace 60. a 70. let /529
 - „Měkký styl“ Jana Josefa Wircha (Richard Biegel) /530
 - Sakrální prostor Antona Schmidta (Jakub Bachtík) /535
 - Dekoraturní architektura Josefa Jägera (Richard Biegel) /541
- Hledání nových forem v poslední čtvrtině 18. století /547
 - Přetváření barokní tradice v díle Ignáce Jana Nepomuka Palliardiho (Richard Biegel) /547
 - Architektonické inovace v tvorbě Antona Haffeneckera (Richard Biegel) /550
 - Filip Heger, Matthias Hummel a ohlasy vídeňského planimetrismu v 2. polovině 18. století (Jakub Bachtík – Richard Biegel) /557
 - Architektura „mezi barokem a klasicismem“ (Richard Biegel) /564
- Regionální stavitelé 2. poloviny 18. století (Jakub Bachtík) /567
 - František Kermer a stavitelé ve východních Čechách /567
 - Rodina Koschů a architektura na severu Čech /573
 - Regionální tvůrci v jihozápadní části Čech /581
- „Selské baroko“ – vyznění českého baroka v průběhu 19. století (Petr Macek) /587

VII. Umění, život, kultura – souvislosti barokní architektury /593

Stavebnici v Čechách v době barokní (Pavel Zahradník) /597

Dispozice barokní profánní architektury v Čechách (Martin Krummholz) /603

Novověký apartmán /603

České zámky /604

Pražské paláce /608

Barokní architektura a sochařství (Kateřina Adamcová) /613

První polovina 17. století – sochařská díla na valdejském dvoře a v jeho okruhu /613

Druhá polovina 17. století – od Jana Jiřího Bendla po Jeana Baptistu Mathey /615

Alliprandi, Santini, Kaňka a generace po roce 1700 /618

Sochařská výzdoba v díle K. I. Dientzenhofera /628

Sochařství a architektura v 2. polovině 18. století /632

Závěrem: K dialogu mezi architektem a sochařem /633

Barokní architektura a štukatura (Martin Krummholz) /637

Umění štuku – technologie a praxe /637

Náčrt vývoje novověkého štku /639

Štuk a architektura v Čechách /641

Nástěnná malba v kontextu barokní architektury (Martin Mádl) /653

Nástěnné malby a stavební konstrukce /653

Techniky nástěnných maleb /655

Perspektivní projekce /659

Náměty malířské výzdoby a účel architektury /671

Barokní zahrady v Čechách (Sylvia Dobalová) /677

Habsburkové /677

Zahrady vzniklé v době třicetileté války /678

Rozmach barokních zahrad /682

Praha raného baroka /687

Česká barokní krajina /688

Praha vrcholného baroka /693

Klásterní zahrady /696

Rokoková zahrada /698

Malá sídla /699

Z barokní zahrady do krajinářského parku /699

Závěrem /700

Summary /703

Bibliografie /713

Soupis vyobrazení /737

O autorech /753

Rejstřík osobností /754

Rejstřík míst /760